

ریشه در اعتماد

پروژه ریشه در اعتماد (Rooted in Trust) از سوی دفتر کمک های بشردوستانه اداره انکشاف بین‌المللی ایالات متحده امریکا به منظور حمایت از سازمان‌های بشری و صحت‌عمومی جهت مبارزه با پخش شایعات در مورد کووید-۱۹ تمویل و از سوی انترنیوز تطبیق می‌شود. هدف از جمع‌آوری نظریات مردم در جامعه، کمک به نهادهای بشری و صحتی است تا فعالیت‌های اطلاع‌رسانی و آگاهی از خطرات را بر اساس دیدگاه مردم عیار ساخته و بر مبنای نیازمندی‌های جامعه به نشر برسانند. انترنیوز، با رسانه‌های محلی، شبکه‌های اطلاع‌رسانی و گروه کاری ارتباطات خطر و مشارکت جامعه (RCCE SWG)، همکاری می‌کند.

شایعات در مورد کووید-۱۹ و صحت

خبرنامه شایعات برای فعالان بشردوستانه در افغانستان. شماره ۱، فبروری ۲۰۲۲

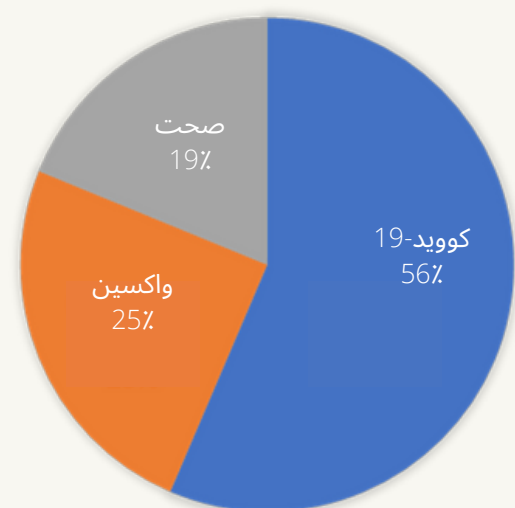
موارد برجسته‌ء این خبرنامه توسط انترنیوز به زبان‌های دری، پشتو و انگلیسی، از طریق رسانه‌های اجتماعی، همگانی و خصوصی در ماه جنوری ۲۰۲۲ جمع‌آوری شده است. انترنیوز در مجموع ۱۲۹ مورد شایعه را از فیسبوک، تویت، تیک‌تاک و یوتیوب شناسایی کرده است.

تجزیه و تحلیل شایعات مبتنی بر ارزیابی موضوعاتی است که بیشتر در رسانه‌ها بحث برانگیز بوده و در شبکه‌های اجتماعی نیز دست به دست شده و تأثیر بالقوه بر افکار عمومی دارد. در این شماره ما به شایعات مرتبط به واکسین‌های کووید-۱۹ تمرکز می‌کنیم، زیرا آمار موارد کووید-۱۹ در افغانستان در جنوری ۲۰۲۲ در حال افزایش بود و کمپاین‌های واکسین نیز افزایش یافت. همچنان شایعات مربوط به صحت و نظام صحتی را جمع‌آوری کرده‌ایم که در اطلاعیه‌های آینده نمونه‌هایی از آن را درج خواهیم کرد.

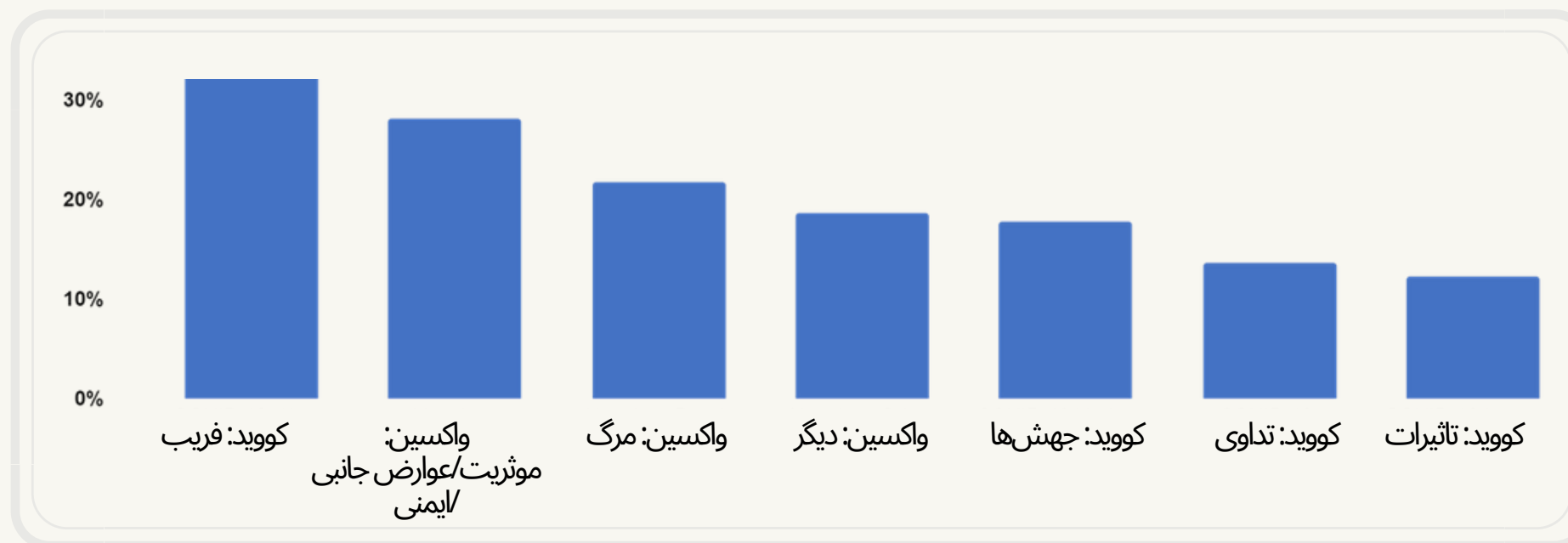
دو پرسش اساسی

- عوارض جانبی واکسین: آیا واکسین‌های کووید-۱۹ باعث مرگ یا ناباروری می‌شود؟
- فواید واکسین: آیا واکسین‌های کووید-۱۹ از ابتلا به این ویروس جلوگیری می‌کند؟

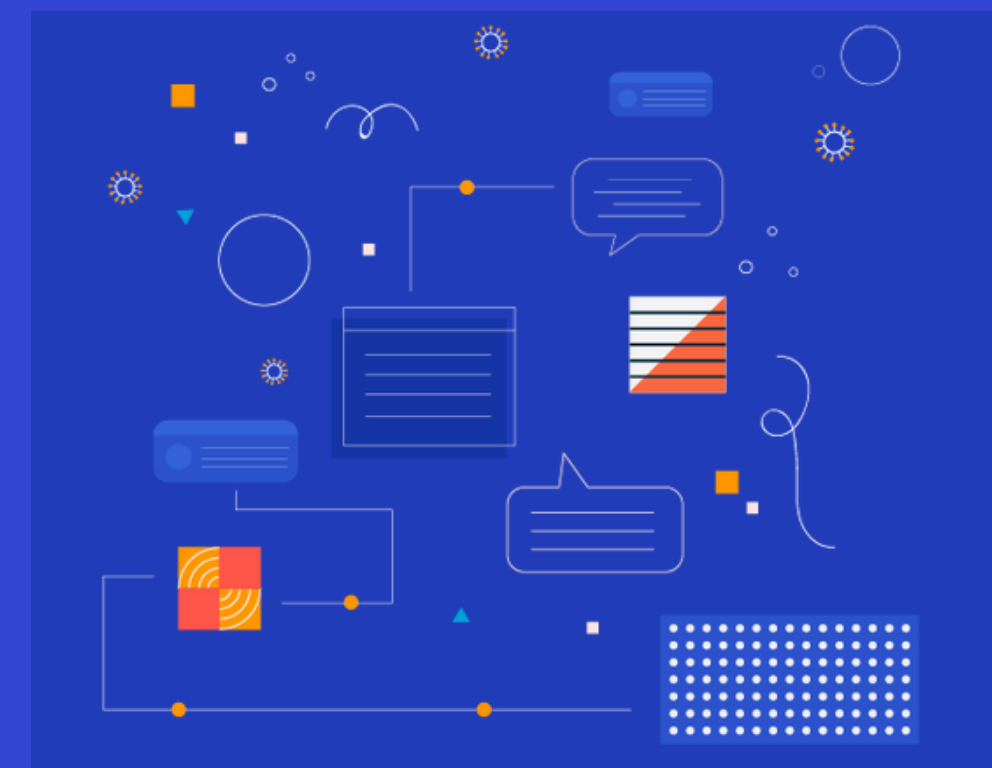
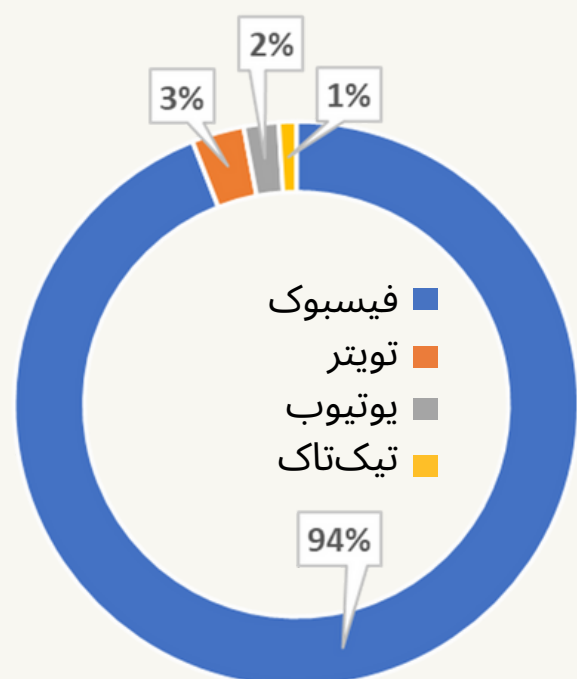
تعداد شایعات: 129

دسته‌بندی گرایش‌های شایعات کووید-۱۹ و واکسین کووید-۱۹

منابع شایعات

۱۷۳۰۴۷
موارد

۴۹۰۷۰۵۸
یک دوز

۴۲۳۱۹۸۴
دو دوز مکمل

اطلاعات مربوط به موارد کووید-۱۹

اخبار، رویدادها و اطلاعیه‌هایی تاثیرگذار بر گفتمان آنلاین در جنوری

۱ رسانه‌های ملی گزارش داد که حداقل ۲۱ مرکز از ۳۶ مرکز مراقبت کووید-۱۹ در شش ماه گذشته در سراسر کشور به دلیل مشکلات مالی بسته شده است.

۲ موارد تأیید شده در جنوری ۲۰۲۲ با افزایش ۱۷۰ درصدی، در هفته‌های سوم و چهارم با میزان هشدار دهنده‌ای افزایش یافت.

۳ واحد ملی (EPI) با نشر اعلامیه‌ها از طریق فیس‌بوک، تهدیدات ناشی از کووید-۱۹ را برای تمام مردم ابلاغ کرده و از دسترس بودن واکسین‌ها برای افراد بالای ۱۸ سال، در تمام ۳۴ ولایت کشور خبر داد.

۴ سکتور صحت افغانستان از سازمان صحتی جهان خواست که در زمینه دسترسی به کیت‌های آزمایشی افغانستان را حمایت کند.

*مجموع ارقام الی ۲۵ فبروری ۲۰۲۲.

واکسین کووید-۱۹ و باروری

در عقب این شایعات چیست؟

در ماه جنوری، مباحث اساسی که در رسانه‌های اجتماعی در افغانستان جریان یافته بود، در برگیرنده نگرانی‌ها در مورد عوارض جانبی احتمالی واکسین‌های کووید-۱۹ بود. به ویژه، اطلاعات دست داشته ما نشان‌دهنده افزایش بحث‌ها در مورد اینکه آیا واکسین‌ها ممکن است باعث ناباروری شوند، بودند. این شایعات در هر چهار شاخص تحت نظارت، به ویژه از طریق گروه‌ها و صفحات فیسبوک که منبع غنی از اطلاعات نادرست هستند، پخش شد. این شایعات جدید نبوده و در بسیاری از زمینه‌های دیگر در سراسر جهان منتشر شده است؛ حتی قبل از آنکه واکسین‌های کووید-۱۹ در سال ۲۰۲۱ تایید شوند. در حالی که در افغانستان براساس تئوری توطئه شایعات زیادی وجود دارد، اما در غرب از این واکسین عملاً استفاده می‌شود. چنین شایعاتی می‌تواند ابزار پنهانی برای کنترل جمعیت در کشورهای مسلمان باشد، هرچند چنین شایعات در کشورهای دارای دیگر ادیان نیز برجسته است. در افغانستان، گاهی این شایعات با ترس از زامبی‌ها و دیگر پدیده‌های ماوراء طبیعی در ارتباط بوده است. زامبی‌ها در میان جمعیت جوان‌تر که از فلم‌ها و بازی‌های ویدیویی لذت می‌برند، به خوبی شناخته شده‌اند.

شایعات

”اگر می‌خواهید عقیم نشوید، به مرگ وحشتناک دچار نشوید و نسل‌تان بی‌عیب باشد، واکسین کرونا نزنید.“

”آن همه درباره کرونا و واکسین کرونا و تغییر DNA و تبدیل مردم به زامبی و کشتار میلیاردي مردم مطلب و مدارک و اسناد فرستاده ام اما بعضی‌ها هنوز میپرسند آیا واکسین بزئیم یا نه؟ در پاسخ هرکسی که یک دوز یا صد دوز واکسین بزند، واکسن از هر شرکت یا هر کشوری که باشد هیچ فرقی نمی‌کند، همگی به مرگ وحشتناک منجر خواهد شد...“

به زبان دری در صفحات فیسبوک پخش شده است.

واقعیت‌ها

هیچ مدرک علمی مبنی بر تداخل واکسین‌ها با باروری، چه در مردان و چه در زنان، وجود ندارد. واکسین‌ها پاسخ ایمنی را در برابر پروتئین یا آنتی ژن آن ویروس تحریک می‌کنند. در مورد کووید، واکسین‌ها پاسخ آنتی‌بادی و پاسخ ایمنی سلولی را در برابر ویروس SARS-CoV-2 تحریک می‌کنند. (WHO)

واکسین‌های کووید-۱۹ ایمن هستند و به شما کمک می‌کنند خود را در برابر ابتلا به بیماری شدید و مرگبار از اثر کووید-۱۹ محافظت کنید (WHO). هرچند پس از تزریق واکسین، افراد عوارض جانبی خفیف تا متوسط را در چند روز اول واکسین شدن گزارش کرده‌اند، اما تمام افراد عوارض جانبی را تجربه نمی‌کنند. عوارض جانبی معمول شامل درد در محل تزریق، تب، سردرد، درد عضلانی، لرزه و اسهال است. (WHO)

زنان باردار بیشتر در معرض خطر ابتلا به بیماری شدید کووید-۱۹ قرار دارند. توصیه برای زنان این است که آنان به منظور محافظت از خود و نوزادان شان حتا در دوران بارداری، در هر جایی که واکسین در دسترس شان قرار بگیرد، آن را دریافت کنند. (آژانس امنیت صحت بریتانیا)

"واکسین‌های ناقل کووید-۱۹ نسخه اصلاح شده ویروس‌های مختلف (ویروس ناقل) برای ارائه دستورالعمل‌های مهم به سلول‌های ما استفاده می‌کنند... واکسین‌های ناقل ویروس کووید-۱۹ مانند [واکسین‌هایی که در افغانستان ارائه می‌شوند] نمی‌توانند ویروسی را به کسی انتقال بدهند که باعث کووید-۱۹ یا سایر ویروس‌ها شود... آنها به هیچ‌وجه روی DNA ما تأثیر نمی‌گذارند یا با آن تعامل نمی‌کنند... پروتئین سنگین مدت زیادی در بدن دوام نمی‌آورد." (CDC)

چرا مهم است؟

- شایعات می‌تواند مردم، به ویژه زنان را به اجتناب از واکسیناسیون تشویق کند. زنان در افغانستان در حال حاضر در زمینه دسترسی به مراقبت‌های صحی با موانع قابل توجهی روبرو هستند و این شایعات ممکن است اعتماد به متخصصان مراقبت‌های صحی را بیشتر کاهش دهد.
- زنانی که باردار هستند یا اخیراً باردار بوده‌اند در معرض خطر ابتلا به بیماری شدید کووید-۱۹ می‌باشند. بیماری شدید به این معنی که ممکن است جریان تنفس فرد دچار مشکل شود و نیاز به بستری شدنش در شفاخانه، مراقبت‌های ویژه یا نصب دستگاه تنفس مصنوعی گردد.
- این شایعات ممکن است به طور کلی افراد را از واکسین زدن منصرف کند. این خطر ابتلا به بیماری شدید ویا مرگ و سرایت به اعضای آسیب پذیر جامعه را افزایش می‌دهد.
- هنگامی که بسیاری از افراد واکسین نشده باقی بمانند، ممکن است انواع بیشتری از ویروس کوید-19 پدیدار شوند.

چرا تأثیرگذار است؟

این شایعات به شدت با حساسیت‌های فرهنگی و اعتقادات مذهبی مردم در افغانستان ارتباط دارد. زنانی که نمی‌توانند باردار شوند با شرمندگی شدید در جامعه مواجه می‌شوند. در برخی از مناطق افغانستان، زنان نابارور از خانواده اخراج می‌شوند، آنها از ارث محروم می‌شوند، یا اینکه به والدین خود بازگردانده می‌شوند، خلاصه اینکه آنان در انزوا قرار گرفته و یا ازدواج شان فسخ می‌شود.

شایعات قدرت منحصر به فردی دارد، زیرا با ترس، عدم اطمینان و تعصب ریشه‌دار ما بازی می‌کند. همچنان ما را تحریک می‌کند که قبل از فکر کردن، وارد عمل شویم. **مطالعات نشان داده‌اند** که وقتی شایعه‌ای واکنش عاطفی شدیدی مانند انزجار، ترس یا عصبانیت ایجاد می‌کند، انسان‌ها نه تنها اطلاعات غلط را باور می‌کنند، بلکه به طور فعال اطلاعات نادرست را منتشر می‌کنند.

دلایل دیگری که چرا شایعات به طور خاص رایج شده است، ممکن است در بین گروه‌های آسیب‌پذیر متفاوت باشد و این مستلزم بررسی بیشتر برای طراحی تعامل مؤثر و هدفمند در مورد این موضوع است.

پیشنهادات

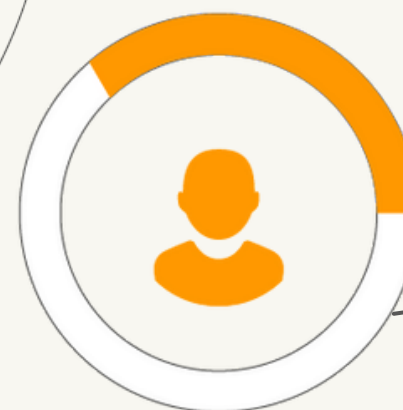
- کارکنان نهادهای خیریه و صحی باید با همکاری رهبران جامعه و بزرگان مذهبی برای بالابردن سطح آگاهی مردم در مورد مزایا و خطرات واکسین‌های کووید-۱۹ پیش بروند. در جامعه سنتی افغانستان رهبران مذهبی و بزرگان جامعه نقش حیاتی در تصمیم‌گیری مردم دارند.
- برای بالا بردن سطح آگاهی مردم در مورد خطر ابتلا به کووید-19، باید زمینه گفت‌وگو با زنان باردار و ارائه مشوره‌های صحی برای آنان فراهم گردد تا آنان بتوانند در فضای آزاد نگرانی‌های شان را در مورد واکسین‌ها بیان کرده و اطلاعات دقیق و محلی را شریک سازند. سازمان‌های با نفوذ زنان نیز می‌توانند در زمینه واکسین‌ها و مسأله باروری برای زنان معلومات موثر ارائه دهند.
- حمایت از سازمان‌های رسانه‌ای برای انتشار اطلاعات در مورد تأثیرات مثبت واکسین کووید-19، از طریق شبکه‌های رسانه‌های سنتی و دیجیتال. به اشتراک گذاری داستان‌های زنانی که واکسین شده‌اند و هیچ تأثیر نامطلوبی بر باروری شان نداشته، می‌تواند اعتماد به نفس را در میان مردم افزایش دهد. تلاش گردد در برنامه‌های اجتماعی و عمومی زمینه گفت‌وگوی مستقیم بین مردم و متخصصان صحی فراهم گردد تا آنان به گونه واضح به سؤالات و نگرانی‌های مردم پاسخ ارائه دهند.
- از کارکنان صحی در جامعه حمایت صورت گیرد تا فعالیت‌های مشارکتی در مورد واکسین‌ها را در جوامع محلی خود رهبری کنند. بر اساس معلومات محیط زیستی انترنیوز، در سال ۲۰۲۱ (CHW) تا حد زیادی به عنوان ارائه دهنده اطلاعات مربوط به صحت، مورد اعتماد قرار داشت (جزئیات بیشتر از مقامات صحت عامه یا سازمان‌های غیر دولتی بین المللی).

محتویات قابل استفاده دیگر:

- [Does the COVID-19 Vaccine Affect Fertility?](#)
- [COVID-19 vaccines do not cause infertility.](#)
- [The spike protein from COVID-19 virus or vaccine doesn't cause infertility.](#)
- [COVID-19 vaccines for people who would like to have a baby.](#)
- [COVID-19 Vaccine Hesitancy: 12 Things You Need to Know](#)

اثر بخشی واکسین کووید-۱۹

به زبان پشتو در صفحات فیسبوک پخش شده است.

شایعه

” قبل از مصرف واکسین کووید-۱۹، حالم خوب بود. من حتی با دو نفر که به کووید-۱۹ مبتلا شده بودند، ملاقات کردم. اما اکنون پس از دریافت واکسین، من به کووید-۱۹ مبتلا شده‌ام.“

در عقب این شایعه چیست؟

در اطلاعات تجزیه و تحلیل شده، ما روندی را تشخیص دادیم که استفاده کننده‌گان رسانه‌های اجتماعی یا اثر بخشی واکسین را زیر سوال می‌برند یا این‌که شک دارند که آیا خود واکسین باعث مبتلا شدن آنها بوده است یا خیر. این نوع شایعات ۲۸ درصد از کل شایعات ماه را به خود اختصاص داده است. این اظهارات پس از به اشتراک گذاشتن افراد با نفوذ، مانند پستی از خواننده سرشناس پشتو، میرخان مقری، پسر عبدالله مقری، شاعر و خواننده مشهور افغان، که در همین رابطه اظهار نظر کرده بود، بیشتر تقویت شده است. با توجه به هواداران این خواننده که بیش از ۹۹۰۰۰ نفراند و بیش از ۱۰۰۰ تعاملات با این پست، این نظر یکی از ۵۸ موردی است که قابلیت جذب مخاطبان زیادی را دارد.

در حال حاضر بی‌اعتمادی قابل توجهی نسبت به واکسین‌های کووید-۱۹ در افغانستان وجود دارد و تکرار چنین اظهارات براساس تجربه شخصی از سوی افراد مطرح رسانه‌ای، خطر کاهش بیشتر اعتماد را به همراه دارد.

۲

واقعیت‌ها

بروز برخی از علائم خفیف پس از دریافت واکسین عادی است و نشانه‌ای از کارآمدی واکسین دارد که سیستم دفاعی بدن شما به این اساس پاسخ می‌دهد. در هر حال، به یاد داشته باشید که نداشتن علائم به این معنا نیست که واکسین کار نمی‌کند. (WHO)

واکسین‌های کووید-۱۹ فوراً کار نمی‌کنند، زیرا بدن به مدت زمانی نیاز دارد تا در برابر ویروسی که باعث کووید-۱۹ می‌شود، ایمنی (SARS-CoV-2) ایجاد کند. بنابراین، اگر واکسین‌ها زمان کافی برای ایجاد محافظت در بدن نداشته باشند، ممکن است فرد درست قبل یا بلافاصله پس از دریافت واکسین به کووید-۱۹ مبتلا شود. (WHO)

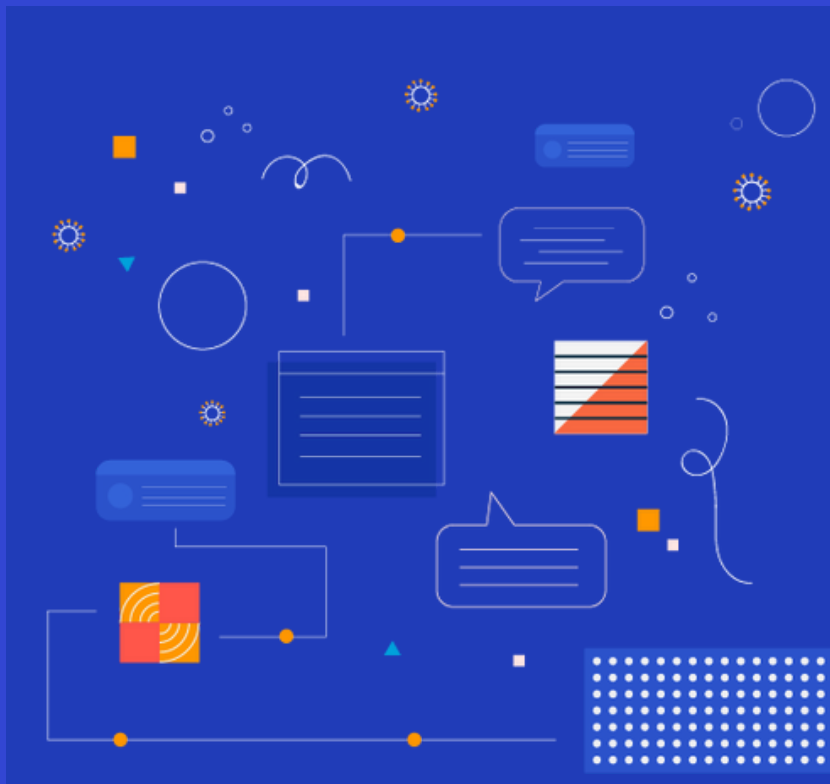
هیچ یک از واکسین‌های کووید-۱۹ که در حال حاضر تأیید شده‌اند حاوی ویروس زنده‌ای نیستند که باعث ابتلا به کووید-۱۹ شوند. به این معنا که واکسین‌ها نمی‌توانند ویروس را به شما انتقال بدهند یا باعث گردند که شما به دیگران آن را انتقال دهید. (گروه واکسین آکسفورد)

هیچ واکسین موجود برای کووید-۱۹ محافظت ۱۰۰٪ در برابر ابتلا به کووید-۱۹ را فراهم نمی‌کند. این بدان معناست که شما حتی پس از گرفتن تمام دوزهای توصیه شده، هم‌چنان می‌توانید مبتلا باشید. با این حال، واکسین‌ها به طور قابل توجهی از شما محافظت می‌کند تا از ابتلای شدید، بستری شدن در شفاخانه یا مرگ از اثر کووید-۱۹ نجات یابید. اگر یک فرد کاملاً واکسین شده باشد، اما بازهم به کووید-۱۹ مبتلا شود، احتمال دارد که علائم خفیف‌تری را تجربه کند. (WHO)

چرا مهم است؟

- شایعات مرتبط با این بخشی از اطلاعات، بیشتر باعث از بین رفتن اعتماد یا اطمینان نسبت به واکسین‌های کووید-۱۹ می‌شود.
- این اطلاعاتی ممکن است مَه‌ری بر شایعاتی بزند که می‌گویند واکسین‌ها باعث آلوده شدن به ویروس می‌شوند و عوارض جدی دارند.

ما از نظرات شما در مورد این نشریه خوشحال خواهیم شد. همچنین برای همکاری و اشتراک گذاری اطلاعات به لیست ایمیل های ما بپیوندید. لطفاً با میر روح الله سادات، هماهنگ کننده ارشد برنامه اینترنتیوز، به ایمیل آدرس msadat@internews.org تماس بگیرید.

 پیشنهادات

- فعالیت‌های ارتباطی و تعامل با جامعه باید فراتر از ترویج واکسین باشد و به سؤالات جامعه در مورد نحوه عملکرد این واکسین‌ها، میزان قابل اعتماد بودن، اثربخشی و موثریت آن پاسخ فراتر از کاهش اعتماد داشته باشد. این به نفع کمپین‌های واکسیناسیون کنونی است و به مردم کمک می‌کند تا بفهمند که چرا ممکن است در آینده آنها باید دوباره واکسین شوند.
- با هنرمندان تأثیرگذار تعامل صورت گیرد تا آنان به نقش واکسین‌ها و اقدامات پیشگیرانه کوید - ۱۹ توجه کرده و آنها نیز برای ایفای نقش مثبت و آموزنده در پاسخ به سلامت عمومی آماده همکاری شوند.
- اثرات واکسین‌های کوید-۱۹ را در رابطه به کاهش بخشی ویروس و ارتباط آن با سایر واکسین‌ها و درمان‌های صحتی که ممکن است مردم آشنایی قبلی با آنها نداشته باشند، توضیح دهید. استفاده از مقایسه‌های آشنا برای توضیح مسائل پیچیده صحتی و علمی می‌تواند این موضوعات را برای افرادی با سطوح مختلف دانش صحتی قابل دسترس‌تر کند.
- دلایل مردم برای بی‌اعتمادی به واکسین می‌تواند متفاوت باشد: از کمپاین‌های ارتباطی مشابه خودداری کنید و کانال‌های باز ایجاد کنید که افراد بتوانند از طریق آن سؤالات و نگرانی‌های خود را در مورد واکسین مطرح کنند و به نگرانی‌های فردی شان رسیدگی شود.

چرا تأثیرگذار است؟

این بیانیه، نظری علیه پست خواننده سرشناس و بانفوذ پشتو بود که در آن طرفداران را به واکسین شدن تشویق کرده بود. این نظر ممکن است بر باور طرفداران و دنبال کننده‌گان او تأثیر منفی بگذارد و سپس در جامعه بیشتر گسترش یابد. این تصور نادرست نیز تأثیرات ویژه دارد، زیرا عنصری از حقیقت را در خود دارد. افراد واکسین شده در واقع هنوز هم می‌توانند به کووید-۱۹ مبتلا شوند و ممکن است برای جامعه منطقی به نظر برسد که کارایی واکسین را زیر سوال ببرند، یا پیشنهاد کنند که واکسین خود منبع ویروس بوده است.

پروژه ریشه در اعتماد (Rooted in Trust) به حمایت سخاوتمندانه دفتر کمک های بشردوستانه اداره انکشاف بین‌المللی ایالات متحده امریکا به جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و پاسخ به شایعات در ۱۰ کشور می‌پردازد. ما برای مبارزه با شایعات و اطلاعات نادرست در بحران کووید-۱۹ به حمایت از روزنامه‌نگاران، ارتباطات بشردوستانه با استفاده از ابزارهای مورد نیاز و به زبان‌هایی که آنان ترجیح می‌دهند، تمرکز می‌کنیم.